

Liekсан kaupunki

Arviointikertomus 2017

Tarkastuslautakunta 7.6.2018

SISÄLLYSLUETTELO

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ, ARVIOINTIMENETTELY JA KOKOONPANO.....	3
2. EDELLISEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINTOJEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	5
3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	9
3.1 Yleisiä havaintoja.....	9
3.2 Kaupunginhallitus	12
3.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	14
3.4 Elinvoima	14
3.5 Työllisyyspalvelut.....	14
3.6 Maankäyttö	15
3.7 Metsätalous	16
3.8 Toimitilat, kadut ja yleiset alueet sekä vesihuolto.....	16
3.9 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut.....	17
3.10 Kotoutuminen	18
3.11 Perusopetus	18
3.12 Kansalaisopisto.....	18
3.13 Kirjasto	18
3.14 Kulttuuritoiminta	18
3.15 Osallisuus	19
3.16 Ruokahuolto	19
3.17 Liikunta ja ulkoilu	19
3.18 Nuorisotyö	19
3.19 Konserniyhtiöt	19
4. SUURI ORGANISAATIOUUDISTUS 2017.....	20
5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS LIEKSAN KAUPUNGINVALTUUSTOLLE	21

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ, ARVIOINTIMENETTELY JA KOKOONPANO

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on (KuntaL 121 §):

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta on toteuttanut arviointitehtäväänsä kaupungin strategian luomissa raameissa.

Arviointia varten tarkastuslautakunta on perehtynyt hallintoelinten päätöksiin ja pitänyt kahdeksan kokousta vuoden 2017 aikana ja yhdeksän kertaa vuoden 2018 aikana. Edellinen tarkastuslautakunta kokoontui 1.1.2017-31.5.2017 välisenä aikana seitsemän kertaa.

Kuultavat

Tarkastuslautakunta on kuullut arviointia varten useita viranhaltijoita ja konserniyhteisöjen edustajia: kaupunginjohtajaa, hallintojohtajaa, kaupunginhallituksen puheenjohtajaa, kaupunginvaltuuston puheenjohtajaa, hyvinvointijohtajaa, elinvoimajohtajaa, Lieksan Kehitys Oy Lieken toimitusjohtajaa ja hallituksen puheenjohtajaa, Lieksan Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtajaa ja hallituksen puheenjohtajaa, työllisyysvastaavaa, metsänhoidon asiantuntijaa, ruokapalvelupäällikköä ja tilintarkastajia.

Viranhaltijoiden kuulemisen yhteydessä on paneuduttu eri palvelukeskusten toimintojen järjestämiseen, valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumiseen, sisäisen valvonnan toimivuuteen ja investointien toteutumiseen. Lisäksi lautakunta on saanut selonteon kaupunkikonsernin toiminnasta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet 1.1.-31.5.2017

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja Saarelainen Seija	Partanen Lauri

Varapuheenjohtaja Laatikainen Martti	Nygren Sari
Jäsen Damstén Ritva	Hujanen Heikki
Jäsen Kiiskinen Seppo K.	Ikonen Maija
Jäsen Komulainen Matti	Härkönen Eero

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet 1.6.2017 alkaen

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja Muikku Mika	Eronen Seppo
Varapuheenjohtaja Mustonen Eero	Härkönen Eero
Jäsen Keronen Anne Kaarina	Ikonen Maija
Jäsen Nygren Sari	Laatikainen Martti
Jäsen Saarelainen Seija	Väätäinen Aija (26.3.2018 alkaen)
	Pöyhönen Tanja (25.3.2018 saakka).

Tarkastuslautakunnan jäsenten ilmoittamat esteellisyydet on otettu huomioon tarkastuslautakunnan työssä, ja tarkistettu viimeksi lautakunnan kokouksessa 22.2.2018 ja merkitty pöytäkirjaan. Tarkastuslautakunta on todennut 30.5.2018 kokouksessa varajäsen Aija Väätäisen esteellisyydet. Jäsenet ja varajäsenet eivät ole osallistuneet arviointityöhön kohteissa, joissa ovat esteellisiä.

Tilintarkastajat

Valtuuston valitsemana tilintarkastusyhteisönä on toiminut JHTT-yhteisö TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy:

Vastuullinen tilintarkastaja ja lautakunnan sihteeri JHT, HT, KTM Timo Nuutinen (22.3.2018 alkaen)

Vastuullisen tilintarkastajan varahenkilö JHT, KHT, KTM Marko Paasovaara

Avustava tarkastaja, tarkastuslautakunnan sihteeri KTM Anne Piirainen (31.7.2017 saakka)

Avustava tarkastaja, tarkastuslautakunnan sihteeri JHT, HT, CISA, KTM, FT Susanna Piltonen (tarkastuslautakunnan sihteeri 1.8.2017-21.3.2018)

Avustava tarkastaja HM Jarmo Heikkinen

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu valtuuston hyväksymään vuoden 2017 talousarvioon, kaupunginhallituksen hyväksymään tilinpäätökseen, tilintarkastajan tarkastusraportteihin, tilintarkastuskertomukseen sekä tarkastuslautakunnan em. kuulemisiin.

2. EDELLISEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINTOJEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Kaupunginhallitus on käsitellyt kokouksessaan 6.11.2017 § 371 kommentit ja toimenpiteet arviointikertomuksen 2016 huomioihin. Vuonna 2017 toiminut vanha tarkastuslautakunta on tarkastellut vuoden 2016 toimia. Seuraavassa esityksessä vuonna 2017 asetettu uusi tarkastuslautakunta tarkastelee vuotta 2017. Vuonna 2017 asetetun lautakunnan huomiot ja arviot on koottu tiivistetysti laatikoihin.

Hallinto

Toimitilojen löydettävyyden helpottamiseksi tarkastuslautakunta toivoo selkeiden opasteiden laatimista. Tarkastuslautakunta toivoo, että henkilöstön tavoitettavuuteen kiinnitetään huomiota palvelujen järjestämistavoista riippumatta.

Aspan tilojen ulkoseinään on vuoden 2017 aikana hankittu valomainos, ja ikkunoihin teipit. Kaupungintalon ulkosivuun on suunniteltu ja tilattu kaupungin vaakuna ja 'Lieksan kaupunki' – teksti.

Lautakunta toteaa, että kaupungintalon ulkosivuun suunniteltu vaakuna ja Lieksan kaupunki -teksti puuttuvat edelleen.

Maaseutuhallinto

Maaseutuhallinnon osalta tasapuoliseen palvelutarjontaan, ja siitä tiedottamiseen tulee kiinnittää edelleen huomiota.

Kaupunginhallitus totesi, että on vaikea ottaa kantaa epätasapuolisuuteen palvelutarjonnassa, sillä asiaa ei ole laajemmin avattu. Lieksan kaupungin maaseutupalveluista vastaa Pielisen Karjalan maaseutupalvelujen yhteistoiminta-alue, jonka isäntäkuntana toimii Nurmeksen kaupunki.

Jos epätasapuolisuudella viitataan siihen, että eri kuntien maaseutuyritykset kokevat saavansa erilaista palvelua, voi se johtua siitä, että osa kunnista on panostanut yhteisen sopimuksen lisäksi kehittämishankkeisiin, mikä näkyy osaltaan toimenpiteissä.

Tarkastuslautakunta toteaa kaupunginhallituksen vastineeseen liittyen, että maaseutuhallinto on pääsääntöisesti toimivaa. Lautakunta näkee hyvänä asiana, että:

- on oma maaseutusihteeri kaupungissa
- kaupunkikuvan luomisessa ja tiedottamisessa on edelleen kehitettävää

- *Lieksan Kehitys Oy LieKen rooli tulee nähdä aktiivisen myös maaseudun kehittämisessä. Yhtiö on perustettu loppuvuodesta 2017, joten tuloksia ei ole vielä näkyvissä ja toiminta on alkuvaiheessa.*

Maatalous työllistää merkittävästi lieksalaisia. Vuonna 2017 Lieksassa oli toiminnassa Pielis-Karjalan maaseutuhallinnon tilastojen mukaan 161 tilaa, jotka jakautuivat seuraavasti:

Tilat	Tilojen lukumäärä
Lypsykarjatalous	53
Lihautojen kasvatusta	12
Muu nautakarjatalous	2
Lihajien kasvatusta	1
Kananmunien tuotanto	1
Lammastalous tuotanto	2
Hevostalous	9
Viljanviljely	22
Muu kasvintuotanto	51
Erikoiskasvintuotanto	1
Kasvihuonetuotanto	2
Puutarhakasvien viljely avomaalla	2
Muu tuotanto tai toiminta	2
Ei tuotanto/ yritystoimintaa	1

Peltoalaa oli viljelyksessä noin 7500 ha, tilojen keskikoko oli n. 47 ha (ilman metsätiloja), maitoa tuotettiin n. 12 600 000 litraa.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluiden osalta tarkastuslautakunta esitti vuoden 2016 arviointikertomuksessa seuraavat suositukset:

- Tarkastuslautakunta suositaa palvelukeskuksia käyttämään enemmän kolmatta sektoria työllistämässä liikuntapalveluiden mallin mukaisesti (yhteistyö Lieksan Hiihtoseura ry:n ja Lieksan Tukipiste ry:n kanssa). Kuntouttavan työtoiminnan kautta voidaan löytää työllistettäviä pitempiaikaisiin työsuhteisiin.
- Tarkastuslautakunta toivoo työllisyyspalveluiden kiinnittävän lisähuomiota seurattavien mittarien ja tunnuslukujen laadintaan. Työllisyyspalvelut ovat ylittäneet asetetut tavoitteensa, jonka perusteella tarkastuslautakunta suositaa tarkistamaan tavoitteiden tason.
- Tarkastuslautakunta toivoo työvalmentajien toimenkuvaan kiinnitettävän huomiota. Tarkastuslautakunta toivoo työntekijöille etsittävän uusia työntekijöiden työedellytyksien mukaisia toimenkuvia.
- Kuntouttavan työtoiminnan mahdollisuuden käyttäminen on tärkeää työmarkkinatuen kuntaosuuden välttämiseksi.

Kaupunginhallitus vastasi, että yhteistyö kolmannen sektorin kanssa työllistämässä on jatkossakin painopisteenä. Tavoitteena on tehostaa kuntouttavan työtoiminnan ohella palkkatukeen ja työkokeiluun liittyvää yhteistyötä kolmannen sektorin, mutta myös yritysten kanssa.

Työvalmentajien toimenkuvat ovat kehittyneet työn sisällön kehittyessä eteenpäin ja tulevaisuudessa entistä enemmän kiinnitetään huomiota työnkuvassa asiakkaiden ohjaamiseen ja poluttamiseen.

Kuntouttavan työtoiminnan rooli työmarkkinatuen kuntaosuuden alentamiseksi on olennainen, mutta myös muut toimenpiteet (esim. mahdollinen kuntalisä) on otettava tarkempaan tarkasteluun kokonaistyöttömyyden alentamiseksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että:

- yhteistyö kolmannen sektorin kanssa työllistämisasioiden osalta on vähentynyt. Tarve ei kuitenkaan ole mitenkään poistunut
- edelleen Lieksan kaupungin maksama niin sanottu Kela-sakko on vuositasolla 1,34 miljoonaa euroa
- valtuuston asettaman työllisyystyöryhmän tavoitteista ja tuloksista tarkastuslautakunta pyytää edelleen selvitystä vuoden 2017 arvioinnin osalta.

Terveyspalveluiden osalta tarkastuslautakunta on todennut, että terveystoimen yhteisissä tavoitteissa on edistytty muilta osin paitsi erikoissairaanhoidosta terveyskeskukseen jonottavien potilaiden siirtomaksujen osalta.

Erikoissairaanhoidon osalta tarkastuslautakunta on toivonut kiinnitettävän huomiota palveluasumisen riittävään kapasiteettiin asiakkaiden kotipaikkakunnalla.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota hammashuollon huolestuttavaan henkilöstötilanteeseen. Odotusajat hammashuoltoon pääsyle muodostuvat kohtuuttomiksi. Ehkäisevä hammashuolto on kustannustehokasta.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota vanhuspalveluiden osalta seuraaviin seikkoihin:

- Tehostetun palveluasumisen jonotusajat ovat pitkät, kolmesta neljään kuukautta.
- Tehostetun palveluasumisen tavoitteena tulee olla vanhuspalveluiden saatavuus kotipaikkakunnalla.

Kaupunginhallituksen vastineen mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu on vuoden 2017 alussa siirtynyt Siun sote –kuntayhtymälle. Kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa palvelujen laatuun ovat rajalliset. Kaupunki on edesauttanut palveluasumisen paikkojen lisäämiseen paikkakunnalla osoittamalla yksityisille toimijoille tarkoitukseen sopivia tontteja ja mm. välivuokrausjärjestelyillä.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että Siun Soten edunvalvontaa tehostetaan. Vaikka SOTE-palvelut (valtuuston päätös 20.6.2016) on siirretty Siun Sotelle, täytyy niiden toteutumista pystyä seuraamaan kaupungin organisaatiossa esimerkiksi palveluiden saatavuuden ja laadun suhteen.

Katujen ja yleisten alueiden tulosalueen toteuman esittelyyn toivottiin kiinnitettävän huomiota. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kustannusten kohdentamiseen oikeille momenteille (kustannuspaikka on oikea termi, momenttiajattelu valtion kirjanpidossa). Tarkastuslautakunta toivoi kustannusvertailutietoja muihin kuntiin.

Kaupungin hallituksen vastineen mukaan toiminnallisten tavoitteiden asettamiseen ja niiden toteuttamiseen raportointiin kiinnitetään huomiota, ja laatua pyritään parantamaan. Kustannukset kohdennetaan lähtökohtaisesti oikeille kirjauskohteille. Virheet korjataan, jos niitä havaitaan.

Vuoden 2017 talousarviossa katujen ja yleisten alueiden toiminnallisina tavoitteina on ylläpitokustannusten ja investointikustannusten neliöhintojen vertailu sekä koneiden ja varastojen tuntihintojen ja käyttöasteiden vertaaminen vertailukuntiin. Vertailuluvut saadaan vuositasolla tilinpäätökseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteisiin ei ole päästy kaikilta osin, mutta nyt kaupungin uusi organisaatio kuntatekniikkapäälliköllä vahvistettuna 2018 alusta tuonee parannusta asiaan vuoden 2018 aikana.

Investointien osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota käytöstä poistettujen rakennusten purkukustannusten kertymiseen.

Kaupungin omistuksessa on tyhjillään olevia rakennuksia, joiden tasearvo on kirjattu alas. Nämä rakennukset siirtyvät pääsääntöisesti kaupungin kiinteistöyhtiön omistukseen. Kiinteistöt pyritään myymään joko niin, että ostaja ottaa rakennuksen uuteen käyttöön, tai purkaa rakennuksen. Joidenkin rakennusten osalta on varauduttava niiden purkamiseen. Tähän etsitään mahdollisimman edullisia tapoja.

Tarkastuslautakunta toteaa, ettei ole tapahtunut vielä merkittäviä toimenpiteitä mutta toimintojen uudelleenjärjestäminen on toteutettu vuoden 2018 alusta. Uudelta organisaatiolta odotetaan kiinteistöjen tarkempaa arviointia, kuinka niiden kanssa toimitaan (myynti, kunnostus muuhun käyttöön, purku).

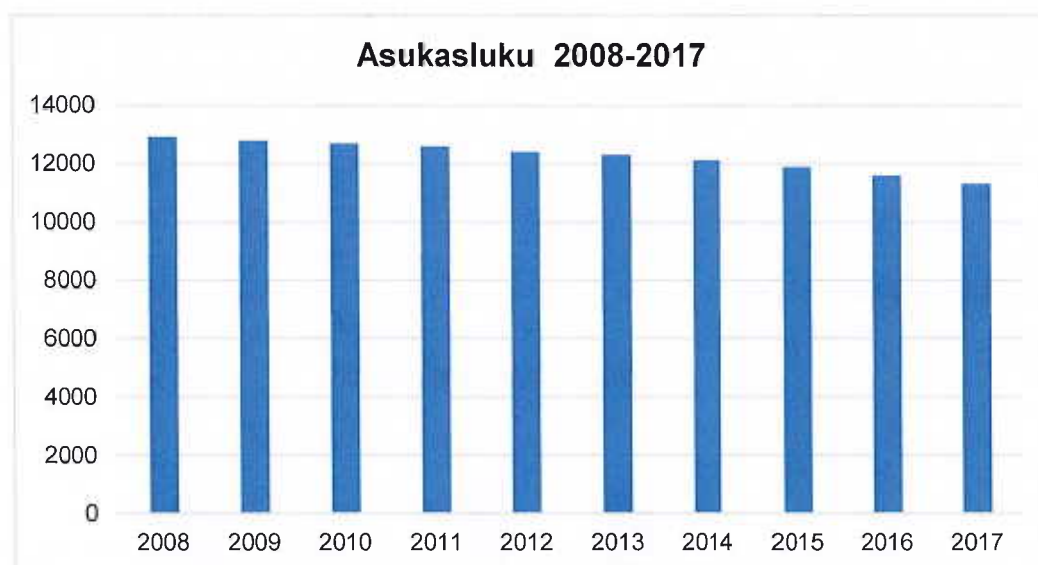

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Lieksan kaupungin uusi kaupunkistrategia on hyväksytty valtuustossa 20.6.2016, uusi organisaatiomalli 26.9.2016 ja uusi hallintosääntö 19.12.2016.

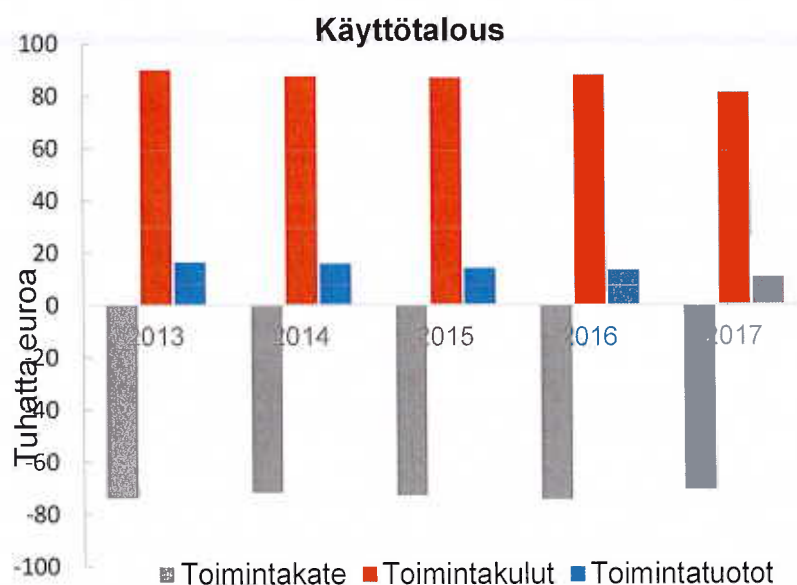
3.1 Yleisiä havaintoja

Asukasluvun kehitys 2008-2017

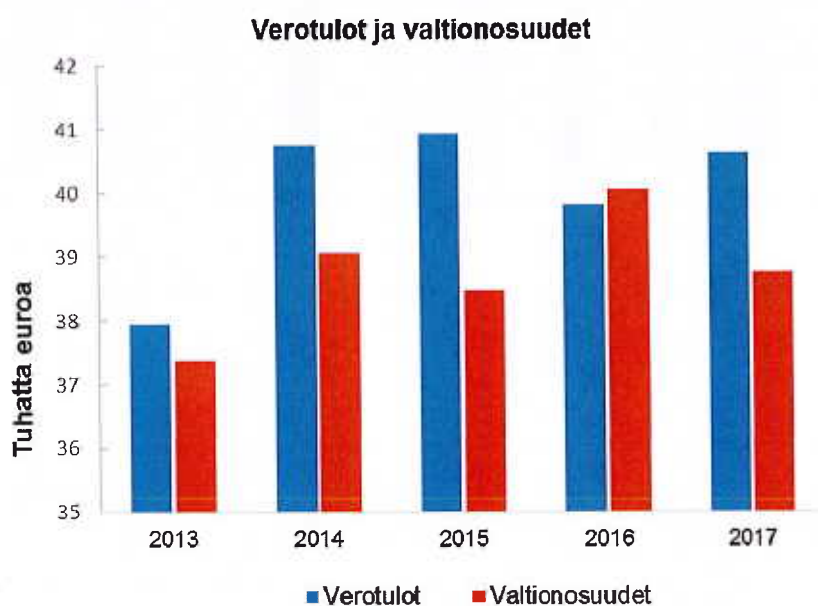
Lähde: Tilastokeskus

Talouden kehitys 2013-2017

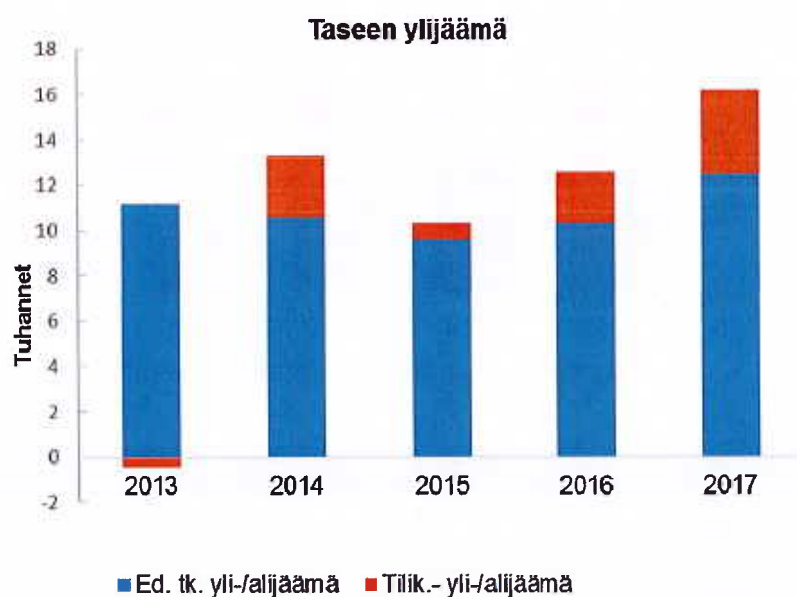
Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017
Toimintatuotot	16 334	15 749	14 010	13 372	10 412
Toimintakulut	89 842	87 444	86 760	87 663	81 027
Toimintakate	-73 508	-71 695	-72 751	-74 291	-70 615

Verotulot ja valtionosuudet

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017
Verotulot	16 334	15 749	14 010	13 372	10 412
Valtionosuudet	89 842	87 444	86 760	87 663	81 027

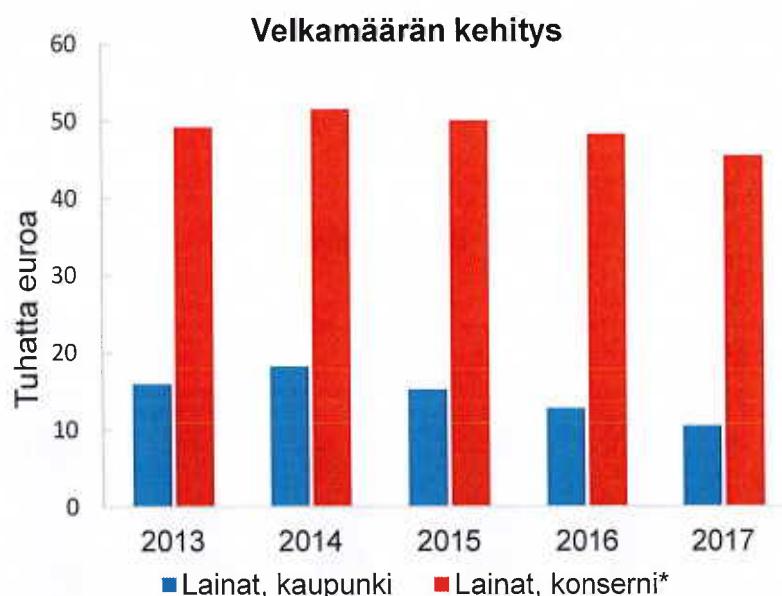
Taseen ylijäämä 2013 - 2017

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017
Ed. tk. yli-/alijäämä	11 181	10 545	9 630	10 334	12 463
Tilik.- yli-/alijäämä	-473	2 736	704	2 244	3 716
Yhteensä	10 708	13 281	10 334	12 577	16 179

Lieksan kaupungin tilinpäätös vuodelta 2017 on 3.716.346,48 euroa ylijäämäinen.

Velkamäärän kehitys 2013 - 2017

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017
Lainat, kaupunki	15 904	18 198	15 191	12 744	10 423
Lainat, konserni*	49 188	51 533	50 057	48 279	45 460

* korollinen vieras pääoma

3.2 Kaupunginhallitus

JOHTORYHMÄ

Hallinto

Palvelut ja niiden vaikuttavuus

Tavoite: Kansalaistoiminnan, kolmannen sektorin ja kylätoiminnan aktiivisuuden tukeminen.

Toiminnallinen tavoite: Kaupunginhallituksen avustusten kohdentaminen kaupungin elinvoimaisuutta edistäviin tarkoituksiin.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Avustusten vastikkeellisuuden lisääminen

Toteuma 31.12: Avustusohje päivitetty tammikuussa 2017.

Tila: Toteutunut.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnitettävän huomiota kylien kehittämiseen ja avustusten jakoon tasapuolisesti eri puolilla Lieksaa. Kolmannen sektorin aktiivisuuden tukemista tulisi kehittää.

Prosessit ja rakenteet

Tavoite: Kaupunginhallituksen oikea-aikainen, tavoitteellinen ja systemaattinen omistajaohjaus.

Toiminnallinen tavoite: Kaupunginhallituksen omistajaohjausseminaarit vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Tytäryhtiöiden talousarvio-ohjaus. Siun Sote omistajaohjauskokouksen valmistelu. Karelia Expertin ja Pikesin omistajaohjaus.

Toteuma 31.12: Kaupunginhallitus antanut kirjallista omistajaohjausta Siun Sotelle, PKKY:lle ja PKS:lle. Konserniyhtiöiden toimitusjohtajat ovat olleet kaupunginhallituksen kuultavina. Konserniyhtiöt ovat laatineet kaupunginhallituksen omistajaohjauksen mukaisen talousarvion. LieKe Oy otti Karelia Expert Oy:ltä matkailun kotimaan myynnin ja markkinoinnin tehtävän omistajaohjauksen mukaisesti.

Tila: Toteutunut.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä aktiivista ja toimivaa omistajaohjausta. Omistajaohjauksen toimivuus on erityisen tärkeää, kun merkittäviä toimintoja on siirretty kaupungin suorasta alaisuudesta muualle. Yhteydenpidon osapuolten kesken tulisi olla aktiivista, jatkuvaa ja oikea-aikaista.

Tavoite: Kaupunginhallituksen oikea-aikainen, tavoitteellinen ja systemaattinen omistajaohjaus.

Toiminnallinen tavoite: Konserniohjeen uusiminen ja sen läpikäyminen kaupunginhallituksen omistajaohjausseminaarissa.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Uusi konserniohje valmis keväällä 2017.

Toteuma 31.12: Kuntaliiton uudistettu konserniohjemalli on julkaistu 30.6.2017. Kaupungin konserniohjeen päivittäminen siirtyy vuodelle 2018.

Tila: Myöhässä/ Ei toteutunut.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että ohjeistus pidetään ajantasaisena ja sitä myös noudatetaan käytännössä.

Palvelut ja niiden vaikuttavuus

Tavoite: Lähipalveluiden saavutettavuus ja asiakaspalveluiden tavoitettavuus.

Toiminnallinen tavoite: Kaupungin palvelujen kuvaaminen palvelutietovarantoon julkisesti saataville ja hyödynnettäväksi.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Palvelut kuvattu johtoryhmän ohjauksella suomi.fi-sivuston palvelutietovarantoon lain säätämään määräpäivään, kesäkuun loppuun 2017 mennessä.

Toteuma 31.12: Palvelutietovarannan kuvaukset tehty. Palvelutietovarannon palvelukuvaukset saadaan siirrettyä integraation avulla kaupungin verkkosivulle.

Tila: Toteutunut.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota palveluiden saatavuuden parantumiseen sähköisen asiointin avulla, mutta samalla tulisi varmistaa tietojen saanti ja palveluiden saatavuus sellaisille kansalaisille, joilla ei ole mahdollisuutta sähköiseen asiointiin.

Uudistuminen ja henkilöstön työkyky

Tavoite: Laadukas esimiestyö

Toiminnallinen tavoite: Joustava tiimityöskentely, huomion kiinnittäminen työajan hallintaan.

Tavoitetaso/ seurantatapa: -

Toteuma 31.12: Johtoryhmä työskentelee tiiminä, asioiden valmistelua tehdään yhdessä ja vastuita jaetaan tilanteen mukaan. Työajanhallinnassa on haasteita.

Tila: Toteutunut osittain.

Henkilöstökertomus vuodelta 2017 (sivu 10) kertoo, että tehdyn kyselyn tulosten perusteella voidaan todeta, että työ koetaan liian kuormittavaksi. Kyselyn tuloksena on esitetty, että esimiestyö on ollut jokseenkin onnistunutta, vaikka yksiköittäin onkin eroja. Suurten muutosten kohdalla työnjohdon asema korostuu.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota johtoryhmän jaksamiseen, töitten jakamiseen ja työajan hallintaan.

Kuinka johtoryhmän sijaistaminen ja riskienhallinta on järjestetty? Esimerkiksi varahenkilöt, tiedon jako eri henkilöiden välillä, työohjeiden ajantasaisuus ja ylläpito?

3.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on vuodelta 2013. Ohjeiden tulisi olla ajantasaisia ja vastata voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ohjeiden tulee vastata kaupungin organisaatiota, ja ne tulee päivittää aina tarvittaessa.

Tarkastuslautakunta suosittelee sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittämistä, käytännön kehittämistä sekä dokumentointia uuden lainsäädännön ja ohjeiden edellyttämälle tasolle.

Kirjanpitolain 3a luvun mukaan toimintakertomuksessa tulee antaa lisäksi tiedot siitä, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta.

3.4 Elinvoima

Kaupunki on vuoden 2017 aikana irtaantunut Pikesistä ja perustettu Lieksan Kehitys Oy LieKe loppuvuodesta 2017.

3.5 Työllisyyspalvelut

Tavoite: Tehokkaat ja vaikuttavat työllisyyspalvelut

Toiminnallinen tavoite: Työllisyyspalvelut arvioidaan asiakkaan palvelutarpeen tarvittaessa

yhteistyössä TE-toimiston kanssa ja ohjaavat asiakkaan oikeaan palveluun. Työllisyyspalvelut järjestävät asiakkaan työ- ja toimintakyvyn mukaisia kuntouttavan työtoiminnan paikkoja ryhmäpalveluihin, työpajoille, palvelukeskuksiin ja järjestöihin. Työllisyyspalvelut järjestävät pitkään työttömänä olleille henkilöille ja työllistämismahdollisuuden piiriin kuuluville henkilöille palkkatukityöpaikkoja palvelukeskuksiin.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien henkilöiden määrä. Tavoitteena työtoiminnassa olevien määrä kuukaudessa vähintään 160 henkilöä.

Toteuma 31.12: Asiakkaat ohjautuvat Työllisyyspalveluihin Te-toimiston, Siun Soten ja asiakkaan tekemän aktivointisuunnitelman kautta. Aktivointisuunnitelmassa määritellään perusteet ja tavoitteet kuntouttavaan työtoimintaan. Kuntouttavassa työtoiminnassa on Lieksassa ollut 1.1.-31.12.2017 keskimäärin 160 henkilöä kuukaudessa. Palkkatuella työllistettyjä on Lieksan kaupungilla ollut 1.1.-31.12.2017 42 henkilöä, joista 26 henkilöä on ollut työllistevetotettuja.

Tila: Toteutunut.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että valtuuston asettamia toiminnallisia tavoitteita määriteltäessä tulisi huomioida työttömien suuri määrä Lieksassa. Tavoitteita asettaessa tulisi huomioida työttömien määrän vähentämiseen johtavat toimenpiteet.

Työllisyyspalveluiden määrälliset tavoitteet ovat toteutuneet, mutta ne ovat liian pieniä huomioiden työttömien suuri määrä. Työllisyysasioita ei ole käsitelty Siun Soten neuvottelukunnassa. Työllisyyden ja työttömyyden kohtaaminen on ongelmallista Lieksassa.

Edelleen on huomattava Lieksan kaupungin maksamat niin sanotut Kela-sakot, joita kaupunki maksaa vuositason 1,34 miljoonaa euroa. Monissa kunnissa, esimerkiksi Nurmeksessa ja Polvijärvellä sakkojen määrät ovat kääntyneet laskeviksi. Saman Siun Soten piirissä toimivat ovat pystyneet vähentämään näitä sakkoja.

3.6 Maankäyttö

Tavoite: Maankäyttö.

Toiminnallinen tavoite: Maankäytöllisten toimintaedellytysten varmistaminen elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi strategiaan sidotun toimenpideohjelman mukaisesti.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Seurataan toimenpideohjelman mukaisia elinvoimahankkeita ja vetovoimatekijöitä. Seurataan maankäyttöä ohjaavien suunnitelmien, ohjeiden ja paikkatietojen ajantasaisuutta, osallistamista, tarpeita vastaavaa tuloksellisuutta, valmiutta kaupungin edusta huolehtimiseen, imagon, brändin ja vetovoiman vahvistaminen. Mittarina uusien kaavojen ja tontinluovutusten määrät vuositason.

Toteuma 31.12: Kolin ison kuvan kehittämistä on työstyetty vuonna 2017, työ jatkuu alkuvuodelle 2018. Kevätniemen alueen kehittämisen osalta ollaan edetty osin odotetusti; osa kaavatöistä jatkuu vuoden 2018 yksityiskohtien tarkennuttua. Kaikkia kaavoituskatsauksessa vuodelle 2017 tavoitteeksi asetettuja kaavatöitä ei ole saatu valmiiksi – johtuen osaksi töiden priorisoinneista ja resurssoinnista.

Tarkastuslautakunta toteaa maankäytön osalta, että kaavoituksessa tulisi huomioida riittävät resurssit ja noudattaa asetettuja tavoitteita.

3.7 Metsätalous

Taloudelliset resurssit:

Tavoite: Kaupungin metsävarojen hyödyntäminen kustannustehokkaasti ja myös maisema-arvot ja ympäristötekijät huomioiden.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Talousmetsien puunmyyntitulojen mitoitus kestävän hakkuusuunnitelman mukaisesti. Luonto-arvojen huomioiminen talousmetsien hakkuissa.

Toteuma 31.12: Vuodelle 2017 sovitut myytävät metsäpalstat toteutuneet budjetin mukaisesti.

Tila: toteutunut

Prosessit ja rakenteet

Tavoite: Lieksan metsäsuunnitelman päivittäminen ajantasaiseksi tarpeen vaatiessa lähivuosina.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Metsäsuunnitelman ajantasaistaminen ennen nykyisen metsäsuunnitelman vanhenemista.

Toteuma 31.12: Metsäsuunnitelman päivittämistä ei toteutettu vuonna 2017 – asian tarpeellisuus ja toteuttaminen tarkastellaan uudelleen metsätalouden organisoinnin yhteydessä.

Tila: ei aloitettu

Tavoite: Kustannustehokkaan toimintamallin valinta talousmetsien hoitoon.

Tavoitetaso/ seurantatapa: Joko kilpailukykyisen metsähoitopalvelusopimuksen tekeminen tai metsänhoitopalvelujen tuottaminen omin resurssein tai kuntayhteistyönä.

Toteuma 31.12: Metsätalous siirretty osaksi Kuntateknikka liikelaitosta 1.1.2018 alkaen. Kuntateknikkaliikelaitos organisoii metsätalouteen liittyvät asiat vuoden 2018 alkupuolella.

Tila: toteutunut osittain

*Tarkastuslautakunta toteaa, että metsätaloussuunnitelma tulee päivittää ja pitää jatkuvasti ajan tasalla. Jatkossa metsänhoitoon tulee panostaa, samoin töiden oikea-aikaiseen kohdentamiseen (tiet ja taimikonhoito) koska niillä on vaikutusta puunhintaan ja siten saataviin tuloihin.
Metsäasiantuntijan ja kaupungin välisiä keskusteluja kestävän metsänhoidon ja myynnin suhteen ei ole pidetty.*

3.8 Toimitilat, kadut ja yleiset alueet sekä vesihuolto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin tyhjistä sekä käytössä olevista kiinteistöistä tulee huolehtia. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota suureen kiinteistömassaan. Kaupungin tulisi nopeuttaa käyttämättömien kiinteistöjen purkamista tai myymistä.

Tarkastuslautakunta pyytää edelleen kiinnittämään huomiota kustannusarvioiden laatimiseen ja budjetoinnin tarkkuuteen sekä oikeaan kohdistamiseen.

Tarkastuslautakunta toteaa kaupungin vesihuollon olleen laadukasta ja toimivaa.

3.9 Sosiaali- ja terveystalvelut

Sosiaali- ja terveystalvelut siirtyivät vuoden 2017 alusta Siun Soteen.

Kaupungin hallintosäännössä on määritelty seuraavia Siun Soteen liittyviä seikkoja:

Kaupungin hallintosäännön (14 §) mukaan:

Siun soten paikallisessa neuvottelukunnassa on yhdeksän (9) jäsentä. Valtuusto valitsee seitsemän (7) jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenet ja varajäsenet valitaan kaupungin hallituksesta, hyvinvointilautakunnasta ja yksi kustakin vaikuttamistoimielimestä. Siun sote valitsee yhden jäsenen ja varajäsenen. Lisäksi neuvottelukuntaan kuuluu hyvinvointijohtaja. Valtuusto valitsee neuvottelukunnan jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Neuvottelukunta kutsuu harkintansa mukaan kokouksiin asiantuntijoita tai muita tarvittavia toimijoita (kansalaisjärjestöjen edustajia).

Kaupungin hallintosäännön (33 §) mukaan Siun Soten neuvottelukunnan tehtävät ovat:

1. sovittaa yhteen kunta – sote –rajapintaan liittyviä toimintoja päätettyjen linjausten pohjalta, esimerkiksi terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, lapset ja nuoret, asumistalvelut, **työllisyysasiat**, maahanmuutto, logistiikka, kumppanuus- ja yhteistyösopimukset, avustukset, paikallinen viestintä
2. antaa lausuntoja,
3. tekee mahdollisesti esityksiä kehittämisestä,
4. käsittelee toimintakatsaukset säännöllisesti, seuraa talvelujen toteutumista,
5. käsittelee paikallisia toimitilakysymyksiä, sähköisen hyvinvointikertomuksen tavoitteita, seurantaa ja indikaattoreita.

Lieksan kaupungin hallintosäännössä Siun Soten neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu muun muassa talvelujen toteutumisen seuranta.

Lautakunta huomioi, että kaupungin ostopalvelut Siun Sotelta ovat 49,8 milj. euroa (61 % kaupungin toimintakuluista vuonna 2017) ja kyseessä on merkittävin kaikkiin kuntalaisiin vaikuttava palvelu.

Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka neuvottelukunnalle määriteltyjä tehtäviä voidaan hoitaa ja kuinka talveluiden toteumista voidaan seurata, jos neuvottelukunta ei toimi aktiivisesti. Vuonna 2017 neuvottelukunta kokoontui vain kaksi kertaa. Ja vuoden 2018 puolella ei kertaakaan.

Millä tavoin valvotaan kaupungin ja Siun Soten välisen sopimuksen noudattamista, toimivuutta, tuloksellisuutta, talveluiden saatavuutta ja niiden toimivuutta sopimuksen mukaisesti?

Lautakunnan jäsenistä Eero Mustonen ja Seija Saarelainen eivät osallistuneet arviointiin tältä osin.

3.10 Kotoutuminen

Tavoitteena on uusien kuntalaisten kotoutuminen

Toiminnallinen tavoite: Lieksaan ja suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisen edistäminen.

Toteuma 31.12: Seuranta toteutetaan, tilanne on ennallaan.

Tila: Toteutunut osittain.

Tavoitteena on uusien kuntalaisten kotoutuminen niin, että yhteistyö ja yhdessä tekeminen maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä on luontevaa. Kuitenkaan maahanmuuttajien sijoittuminen toisen asteen opintoihin ja työllistyminen eivät ole toteutuneet, vaan tilanne on ennallaan. Tarkastuslautakunta kysyy milloin ja miten asiaan puututaan aktiivisesti?

3.11 Perusopetus

Tilinpäätöksessä on todettu, että kuljetuspalveluiden osalta budjetti on ylitetty ja alakoulujen kuljetusten laatiminen on haasteellista oppilaiden eripituisten koulupäivien takia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota koulupäivien pituuksien ja koulukuljetuksen yhteensovittamiseen.

3.12 Kansalaisopisto

Tarkastuslautakunta toteaa, että opiskelijamäärän suuntaus on ollut laskeva. Peruuntuneiden kurssien määrä on myös lisääntynyt. Laajempaa asiakastytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu vuonna 2017.

Tarkastuslautakunnan mielestä kurssitarjontaan tulisi kiinnittää huomiota, jotta toiminta palvelisi mahdollisimman kattavasti eri ikäryhmiä ja huomioida uudet toiveet kurssitarjonnassa.

3.13 Kirjasto

Tarkastuslautakunta toteaa kirjastotoiminnan olevan monipuolista ja kattavaa. Nettikirjaston käyttö ei ole lähtenyt käyntiin toivotulla tavalla.

3.14 Kulttuuritoiminta

Kulttuuritoiminnassa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa on ollut, esimerkiksi rajaperinne - toiminnan kanssa. Mutta paikkakunnan imagoon, kulttuurimatkailuun ja luontoelämyksiin on kiinnitetty vain Lieksassa oleviin aktiviteetteihin. Kulttuuritapahtumia ei ole ollut ollenkaan.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että myös kaupungin ympäristössä toteutettaviin (esimerkiksi yhteisesti järjestetyt matkat teattereihin ja musiikkitapahtumiin) avartaisivat lieksalaisten näkemyksiä ja toisivat kulttuurista hyvinvointia. Lieksassa ei ole ollut vuosikausiin kulttuurisihteeriä.

Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimia on suunnitteilla kulttuurin saralla tämän tilanteen korjaamiseksi?

3.15 Osallisuus

Osallisuus on yksi kaupungin strategian neljästä kärkihankkeesta. Tarkastuslautakunta kysyy, miten, viestinnän kehittäminen (kieli, välineet, organisointi) aiotaan järjestää niin, että syntyy osallistavaa suunnittelua, päätöksentekoa ja toimintaa kuntalaisten kanssa. Kolmannen sektorin tukemisessa ei ole onnistuttu, kylien tukeminen ja aito yhteistyö ontuu. Millä keinoin kaupunki aikoo edistää muun muassa äänestysaktiivisuutta? Niin kuin jo aiemmin on todettu, pelkkä sähköisten palvelujen lisääminen ei ota huomioon Lieksan väestörakennetta ja niitä kuntalaisia, jotka ovat sähköisten palvelujen käytön ulkopuolella.

3.16 Ruokahuolto

Tarkastuslautakunta toteaa ruokahuoltopäällikköä kuultuaan, että ruokahuolto on toimivaa ja lähiruoka-ajatus on lähtenyt käytännön toimintaan.

3.17 Liikunta ja ulkoilu

Liikuntahallin rakentaminen aloitettu vuonna 2017, joka tuonee lisää parannusta liikunnallisiin harrasteisiin Lieksassa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntaharrastusmahdollisuuksien aktiivinen kehittäminen on ollut esimerkillistä.

3.18 Nuorisotyö

Tarkastuslautakunta huomioi, että nuorisotyön avustuksiin on varattu 2017 10 000 euroa ja toteuma on ollut 3 450 euroa. Nuoriso-ohjaajan ollessa työlomalla 21.6-13.8.2017, hänelle ei ole palkattu sijaista.

3.19 Konserniyhtiöt

Lieksan Kiinteistöt Oy (ent. Pieliskodit Oy ja Lieksan Teollisuuskylä Oy)

Vuoden 2017 lopussa Lieksan Teollisuuskylä Oy sulautui Pieliskodit Oy:öön ja näistä muodostui Lieksan Kiinteistöt Oy, jonka toiminta alkoi 1.1.2018.

Teollisuuskylän kiinteistöjen käyttöaste vaihtelee yritysten tarpeiden ja konkurssien mukaan. Asumiskiinteistöjen käyttöaste oli vuonna 2017 yli 90 %. Henkilöstöä Lieksan Kiinteistöt Oy:llä on n. 50 henkilöä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota purkukuntoisiin kiinteistöihin liittyvien toimenpiteiden viivästymiseen.

Kuntakonsernin vieraassa pääomassa tytäryhteisöjen velkamäärä on 27,2 miljoonaa euroa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota Lieksan Kiinteistöt Oy:n suureen velkamäärään ja kykyyn selvittää itsenäisesti velvoitteistaan. Yhtiön velkamäärä on todella suuri suhteessa liikevaihtoon.

Lieksan Kehitys Oy Lieke

Vuoden 2016 kesäkuussa valtuusto päätti, että kaupunki irtautuu Pohjois-Karjalan Kehittämiskeskus (Pikes) Oy:stä vuoden 2017 loppuun mennessä. Tämä irtautuminen tapahtuikin jo heinäkuun 2017 lopussa ja tästä vapautunut resurssi siirtyi suoraan kaupungin käyttöön. 12.10.2017 perustettiin Lieksa Kehitys Oy (LieKe), jolle keskitettiin elinkeinopoliittiset kasvu- ja kehittämistoiminnot sekä matkailun kotimaan markkinoinnin ja myynnin toiminnot.

Tarkastuslautakunta näkee positiivisena asiana, että nämä toiminnot ovat kaupungin oman tytäryhteisön hoidossa.

4. SUURI ORGANISAATIOUUDISTUS 2017

Lieksan organisaatiouudistus ja uusi hallintomalli on tuonut paljon keskustelua vallan siirtymisestä viranhaltijoille valtuustolta. Tulevat vuodet näyttävät, kuinka uudistus käytännössä toimii ja saavutetaanko uudistukselle asetetut tavoitteet.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että päätöksenteon rakennetta, sisältöä sekä järjestystä tuodaan selkeämmin esille valtuustolle, kuinka se toimii nykyisin uudella organisaatiomallilla.

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä ja henkilökuntaa aktiivisesta työotteesta ja onnistumisista suurten muutosten keskellä.

5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESIITYS LIEKSAN KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto myöntää kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille vastuuvapauden vuoden 2017 hallinnosta ja taloudesta tilintarkastuskertomuksen mukaisesti.

Lieksassa 7.6.2018

Mika Muikku
puheenjohtaja

Eero Mustonen
varapuheenjohtaja

Anne Kaarina Keronen
jäsen

Martti Laatikainen
varajäsen

Aija Väätäinen
varajäsen

